

Necla DAĞ¹

SEVİNÇ ÇOKUM İLE SÖYLEŞİ

Romanlarınızda toplum ve toplumsal yapı ile ilgili birçok unsur bulunuyor. Sosyal yapı ile ilgili kurumları birbiri ile ilişkili bir şekilde ele alıyorsunuz. Sevinç Çokum sosyal yapı ile ilgili bu unsurları işlerken neyi amaçlıyor?

Bu çok genel bir soru. Ben insanın toplumun bir parçası olduğunu kabul ediyorum. Bilim de böyle söylüyor. Ne insan toplumsuz olabilir ne toplum insansız olabilir. Dolayısıyla bizim toplumdan dünyaya geldikten sonra sürekli çevremizden etkiler aldığımızı ve bizde bir dünya oluştuğunu, kelimeler, kavramlar oluştuğunu biliyoruz. Yani bir yönlendirme var demekki dıştan insana. Tabi ki bir de insanın içdünyası, psikolojisi var. Onun için bir yandan Peyami Safa'da da öyledir. Toplum ve insan ikisi bir arada değerlendirilir. Psikolojiyi ele alırken de toplumu insanın algılarını yönlendirdiğini hesaba daima katmalıyız. Toplum düşüncelerimizi değiştirebilir, bakışımızı hatta duygularımızı. Sevgi duyduğumuz bir insandan nefret edebiliriz. Yine bu toplumsal etkilerle olur. Benim romanımdan alınmış bir başlık var: "İdraklerimiz devamlı değişir ve karışiktır" dediğim şey odur.

Romanlarınızda genellikle mekân olarak İstanbul'u tercih ediyorsunuz. Son romanınızda Güneydoğu bölgesini, Cizre ve Diyarbakır gibi yerlerdeki yaşamları işlemeniz bazı çevrelerin tepkilerine yol açmış, hatta buraları yazmaya hakkınızın olmadığını söyleyenler olmuş. Bu tepkileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bir toplantıda konuşma yaparken öyle bir tepki geldi. Kitabı daha yeni yazmıştım, bir edebiyat mevsimi toplantısında üç romancı romanlarımız hakkında konuşuyorduk. Güneydoğu'da değişiklik olarak farklı insanların bir arada yüzyıl öncesinde ve daha önce komşuluklarla, dayanışmalarla yürüyen beraberliğin sonradan bozuluşu ve bugüne de yansımasını anlatırken biri söz aldı. "Siz İstanbul'da doğmuş, büyümüş bir yazarınız. Sizin buna hakkınız yok, sizin Güneydoğu'yu yazmaya hakkınız yok. Siz İstanbul'u yazın, siz ne bileceksiniz oradaki hayatı" dedi. Tabi bu değerlendirmeyi yapanlar benim geçimi bilmiyor, ailemi bilmiyor. Ben o bağlar adına bu romanı yazdım yani onlara bir armağanımdır. O bağlar dolayısıyla benim atalarım, dedelerime, baba tarafıma bir armağanımdır. Onların ruhlarını yâd

¹ Ar. Gör., Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, necladag02@gmail.com

etmek için yazılmış bir romandır. Ama eksik ama tam... Hayatta olsalar belki eleştirebilirler. Olumlu ya da olumsuz eleştiriler olabilir. Ama ben iyi niyetle kaleme aldım. Bu çok önemli. Sonuçta benim atalarımın mezarları orada, bağlarım var. Bu bütünlük, birlik duygularını her zaman taşıdım. Ölene kadar da taşıyacağım. Dünya üstünde geçerli olan ne olursa olsun, bugün dünya insanları olsun, Hristiyan olsun veya başka bir etnik insan olsun, herkes insandır netice itibarıyla. Her zaman temennimiz beraber yaşamak, dostça, savaşmadan yaşamaktır. Yaşamak insana yakışan bir şeydir. Ama bunları yapamıyor insanoğlu. Bu kitabı ele almamdaki düşüncem de insan kardeşliğidir.

Eserlerinizde halkın her kesiminden insanı görüyoruz. İnsanı merkeze almanız ve her kesimden insana yer vermeniz evrensel insanı yazma çabasından mı kaynaklanıyor?

İlk romanlarıma baktığınız zaman işte *Bizim Diyar*, *Hilâl Görününce*, *Ağustos Başağı* gibi romanlarımı hep yaşamış kişilerden dinleyerek yazdım. Bunları resmi tarihe bağlı kalarak değil bunu herkes yapar. Tarih kitabını açarsınız, yazarınız. Ama ben hep anlatılmayanların peşinde koştum. Bilinmeyen veya bilinip de dışa vurulmamış şeyleri anlatmak ve bunları yaşamış insanlardan dinlemek bana değerli daha cazip geldi. Sonra yakın tarihleri işlediğim *Arada Kalmış Tebessüm*, *Tren Burdan Geçmiyor*, *Deli Zamanlar* kendi toplumumu, tarihimi yazıyorum derken kitaplarım başka dillere çevrilmeye başladı. Dış dünyadan talep gelince daha başka bir dünyaya giriyorsunuz. Öyle bir noktaya geliyorsunuz ki bütün insanlık için bir şeyler söyleme gereği hissediyorsunuz. Kapalı bir kutu içerisinde kabuğunuz içerisinde insanlara ulaşamazsınız. Öyle zamanlar oluyor ki kendi toplumunuza, kendi insanınıza ulaşamadığınız zamanlar oluyor. Belli bir grup, bir kitle okuyor ama bütün bunlar tatmin etmiyor sizi zaman içinde. Daha geniş kitlelere hitap etmek istiyorsunuz. Yazarlar Birliği'nde Ali Ural'ın bir değerlendirmesi olmuştu benim için. "Evrensele ulaştı." şeklinde yaptığı açıklamalar, Sevinç Çokum'u doğru değerlendirme bakımından önemliydi.

Kadını anlatırken genellikle güçlü, kendine güvenen ve vefakâr kadın rolünü tercih etmenizin sebebini öğrenebilir miyim?

Deli Zamanlar'daki kadın- Aypare, avukat, hukukçu- öyledir. Kendi iç dünyasında problemleri vardır. Bu ayrı. Toplum içerisinde yerini almış bir kadın ama yine de ezilip hor görülebiliyor. Akıyla bilgisiyle o genç kıza -ki anlattığı kişi benim- (bana) da hep gösterdiği yol bilgi ve akıldır. Sadece duygular her şeyi halletmiyor. Bu kadınlarımız için de bir ilke olmalıdır. Akıl ve bilgi çözümdür, başka bir çözüm yoktur. Mesela *Lacivert Taşı*'nda da Hicret Bey'in daha bilimsel, medreseden daha kopuk görüşleri vardır. Elbette ki medresenin de kazanımları var ama bir yerde orda bazı hocaları eleştiriyorum. Mesela Sabit Hoca vardır. Fikirleri sabittir, dar bir dünyada yaşar. Araştırmanın önünü kapatır. Bazen yöneticiler de böyle yapar. Sadece kendi ideolojisi kabul edilsin, o yolda olsun insanlar, onun istediği biçime girsin diye düşünürler. Ama insan özgürdür. İnsanın ruhu kanatlıdır. İnsana en büyük eziyet o özgürlüğünün elinden alınmasıdır. Kadın için de bu böyledir. Kadının bu durumu kabullendiği anda kadın bitmiştir.

Tarihi romanlarınızda kadın sabırlıdır, isyan pek görülmez. Bir kabullenmişlik söz konusudur.

Dikkat ederseniz *Bizim Diyar*'da Gülsüm Ana; dirayetli, çekip çeviren bir kadındır. Ama o bir hanımağa olarak öyledir. *Ağustos Başağı*'ndaki Esmâ, hep dağların ötesini görmek isteyen bir insan. Bu demektir ki kendini aşmak istiyor. Keçilerini otlatırken hep bunun dışında

da bir dünya olabileceğini düşünür. Oradaki onun aktif hali, savaş dolayısıyla zengin kadınlarına gidip cephe için yardım istemesi, sonra kendi çeyizlerini satması, bütün çabaları ancak yapabileceği ölçüde büyük işlerdir. O sınırlara göre büyük işlerdir. Sonra bir hesaplaşma dönemi var belki bu bende de böyle olmuştur. Eskiden daha iyimser bakarken dünyaya belki hayat tecrübeleriyle ben daha çözümleyici şeyler aramaya başladım. Kendimle hesaplaşmaya başlamışım. *Gece Rüzgârları*, *Deli Zamanlar* romanlarımda kendimi sorgulamaya başladım(...) Nietzsche'nin bir sözü vardır: "Yılan derisini değiştirmese ölür." diye, insan için de bunu düşünebiliriz. İnsan da bir değişim içindedir. Sosyal hayat zaten değişimin kendisidir. Kadının da bu değişim içerisinde sürekli aynı kalması imkânsızdır.

Romanlarınızda boşanma konusuna olumlu bakmadığınız görülüyor. Örneğin Süsen ile Sungur, Esra ile Tekin boşandıktan sonra tekrar bir araya geliyorlar. Aypare ile Bayhan ise son anda boşanmaktan vazgeçiyorlar. Kadın ve çocukların korunması konusunda ailenin devamına önem verdiğiniz için mi bunu tercih ettiniz?

Olumlu bakmamak meselesi değildi ama o romandaki kahramana göre değişir. Yani nefret ettiğin bir insan olur, şiddet görmüşsündür. Niye bir araya gelsin böyle insanlar? Ama burada seçtiğim o zaman yazdığım bir aile kavramıdır belki. Çünkü aileler içerisinde çok mutsuz insanlar tanıyorum. Ayrı yaşayanlar tanıyorum ya da şahit olduğumuz, gazetelerde şiddet olayları görüyoruz. O açıdan bir mecburiyetmiş gibi hayatlarını sürdüren insanlar da görüyorum. Onun için ille de ahlakçı olalım aman kurallı olalım aileyi dağıtmayalım diye bir şey yok yani. Mutsuzsa insan ayrılır. Hangisi olursa olsun kadın ya da erkek mutsuzsa ayrılabilir. *Deli Zamanlar*'da onların bir duygusal bağları var. Fakat orda bir çekişme de var. Erkek zekasının kıskançlığı var. Erkeğin her zamanki o üstün tavrı... Ben zekaca daha üstünüm kadından, benim bilgim daha fazla çekişmesi var. Onların kavgası o. Yani bir sevgi var ama onun üstüne çıkan da böyle bir hırs var. Aypare'de de ben bir kadın olarak ben de bilgiliyim. Ben de kendimi toplumda ispat edeceğim hırsı var. O sebeple aralarındaki sorunlar. Hem vazgeçemiyorlar hem de aralarında bir didişme var. Öbürlerinininki de ayrı. *Gece Rüzgârları*'nda da bir bağ devam ediyor. Onlarınkı de çocuğun varlığı falan onun gibi. Yoksa bu benim bütün olarak görüşlerimin böyle olduğu şeklini vermez. İnsanlar eğer mutsuzsa ailelerin dağılabileceğini düşünürüm.

Tren Burdan Geçiyor ve Arada Kalmış Tebessüm romanlarınızda Feda ve Sonsuz'un felsefeleri olan Abukizm daha çok sınıf mücadelesi ve sınıf atlama uğraşına mı dayanıyor? Bu felsefenin adını siz belirlemiştiniz, ret ve isyan yönü dışında bu felsefenin dikkat çeken yönleri nelerdir?

Abuk saçmalık demek. Bizde kullanılan bir kelime, ben buna bir "-izm" getirerek böyle bir felsefeymiş gibi ortaya attım. Bu benim romanlarıma ironi, güldüren taraflar veya trajikomik şeyler dediğimiz unsurların girmesiyle başladı. Ben buna bir felsefe adı vereyim. Biz hep dışarıdan almışız felsefeleri ama mecbur değiliz buna. Kendimiz de yeni bir felsefe koyabiliriz ortaya. Fakat öyle iddialı bir felsefe değil. Bir mizah renginde bir felsefe bu. O da farklı bakış. Ezber dışında öğretiler dışında insanın gerçeği görmeye çalışması... Bizde eleştirinin hep üstü örtülür. Yaşarken de öyle yaparız. Toplumda da birbirimize iltifatlar ederiz sonra da döneriz başka türlü düşünceler ortaya koyarız. Kıskanırız veya onu baltalamaya çalışırız. Demek ki insan iki ayrı insanı barındırıyor kendinde. Yani demek ki insan ikiyüzlü. Dolayısıyla gerçek eleştiri niye yapamıyoruz. Ben edebiyatta hep içtenliği savundum. Samimiyeti, içtenliği ve itiraf etmeyi... Abukizm buna kapı açıyor. Rahatlık sağlıyorum, kahramanım istediği gibi konuşuyor.

Şu anda yazmakta olduğum bir roman var onda da yine bu Abukizm'i göreceğiz. Demek ki ille de doğru budur demeye karşı çıkıştır Abukizm. Başka doğrular da var demek istiyorum. Peyami Safa'nın: "Bir değil birçok gerçek vardır." demesi gibidir. Yani Abukizm'i belli öğretilerin dışına çıkarak, kalıp öğretilerin dışına çıkarak dünyaya yeni bir insan gözüyle bakmak şeklinde özetleyebilirim. Daha da geliştireceğim. Bir maddem var Abukizm diye aklıma gelen düşünceleri oraya ekliyorum. Biraz daha gelişince İnşallah bunu siteye de koyacağım. Merak eden alsın faydalansın diye. Edebiyat araştırmacıları da Sevinç Çokum'u Abukizm felsefesiyle birlikte alsınlar istiyorum.

Eserlerinizin çoğunda şiirsel bir dil kullanıyorsunuz. Lacivert Taşı'nda bu şiirsel üslubun yanında bir de "Çerçi Dili" dediğiniz söyleyiş özellikleri dikkat çekiyor. Gerçekten böyle bir konuşma tarzı var mı, bu atasözleri derlenerek bir araya mı getirildi yoksa orada kullandığınız atasözlerini siz mi yazdınız?

Ben şiirle edebiyata başlamıştım. Bazı şiirlerimi de siteye koydum örnek olsun diye. Bunları hiçbir zaman kitap falan yapmam ama birçok kitabımda böyle şiir parçaları vardır. Bilinen şairlerden diyelim Attila İlhan'dan veya Nazım Hikmet'ten almışımıdır. Bir de benim yazdıklarım vardır. Onlarda imza ya da isim olmaz, öylece geçer. Örneğin Sonsuz'un şiirleri tamamen bana aittir. Nüzhet Fermanlı'nın yazdığı tekerlemeler yine bana aittir. Şiir önem taşıyor. Çerçi Türkçesi'ne gelirse Çerçi Türkçesi diye bir Türkçe varmış. Çerçilerin hayatını incelerken ona rastladım. Ahmet Caferoğlu'nun Erkilet yöresinden derlediği örneklerin olduğu bir kitap varmış. Ben o kitabı görmedim. Yalnız bir iki cümle örneği geçiyor orada. Sanki Türkçe ile ilgisi olmayan bir şey söylüyor oradan başka bir anlam çıkıyor. Ben dedim ki en iyisi kendim bir Çerçi Türkçesi yaratayım. Yaratmak Allah'a mahsus ama Hintlilerin konuştuğu bir Orduca vardır. O, Hüsrev Pehlevi'nin ortaya attığı bir dildir. İçerisinde de çok sayıda Türkçe kelime vardır. Çerçi dilini ben uydurdum. "ing" ekleri Kuzey Kıpçak Türkçesinden aldıklarımdır. Güneydoğu'da Kuzey Türkçesinin ne işi var gibi sorular soruldu daha önce bana. Neden oradan aldım? Çünkü İpek yolu geçiyor buralardan. İpek yolu insanların birbirine karıştığı dillerinin, hikâyelerinin, destanlarının birbirine karıştığı bir yoldur. O sebeple ta Orta Asya'ya giden bu yol oradan o takıları getirir. Çünkü bizim ticaret kervanlarımızın hem kuzeye hem doğuya hem de güneye gittiği çizgilerdir buralar. Bu çerçi diliyle atasözleri ile anlatsınlar istedim. Oradaki atasözleri de tamamen bana ait. Ben bunları düşünmeden derdini anlatmaya çalışırken hani hep derler ya kendiliğinden geldi diye işte öyle gelişler oldu. O eşref saati işte. Belki de kelimeler, şiirler her şey mevcut da radyo dalgaları gibi biz onları yakalıyoruz. Biz kendimiz icat ettik sanıyoruz belki de mevcut olan bir şeyi ortaya çıkarmış oluyoruz.

Yazarlık çizginizi belirleyen ilkeleri nasıl açıklarsınız?Abukizm felsefesi dışında sanatınıza yön veren unsurlar nelerdir?

Sanat görüşüm zaman içinde değişimler geçirdi tabi. İnsanın hayat tecrübesi, insanın okuma tecrübesi sanat görüşünü de etkiliyor. Genç bir yaşta başladım yazmaya. Genç bir insanın sınırları daha dardır, daha az okumuştur. Okuya okuya insan daha farklı bir yere geliyor. Üslubunuzda inceliyor daha farklılaşıyor karakterlerde daha derinleşiyorsunuz. İnsanları sadece böyle üstün yetenekleriyle, zekasıyla, kahramanlıklarıyla değil zaaflarıyla da görmeye başlıyorsunuz. Kazandıklarınız ve kaybettikleriniz de size yol gösteriyor. Kendinize şöyle olmayayım diyorsunuz veya daha gerçekçi olayım, daha samimi olayım diyorsunuz. İşte böyle bir aşamadan geçiyor benim dünyam. Yani birden bire oluşmadı benim romanlarım. Ben emekleye emekleye başladım, ilk romanıyla bir deha gibi ortaya çıkmadım. Bir Profesör hocam

“ilk öyküleriyle birden bire fırtınalar estirdi” diye bir değerlendirme yapmıştı. Ama ben çalışma sistemime bakarak böyle bir deha olmadığımı biliyorum. Ama nice deha denilen insanların da nasıl durağanlaştıklarını, nasıl gerilediğini de görüyorum. Evet, yetenek olacak ama çalışmak çok önemli. Uykularınızı terk edeceksiniz. İnsanlarla dideşeceksiniz. Böyle hemen buldum seni sen bir cevhersin yok böyle bir şey. Acı çekeceksiniz ki daha iyilerini yazasınız ya da kendinizi geliştiresiniz. Hor görüleceksiniz, öyle zaman olacak ki yok sayılacaksınız, antolojilere alınmayacaksınız. Dergilerine yazı göndereceksiniz belli bir isim olduktan sonra bile geri çevrileceksiniz. Bütün bu tokatları yiyeceksiniz ama bunlar hep kendinizi aşmanıza vesile olacak. Yoksa birine bir ödül verip sen bir dehasın demek- zavallı- ona çok şey kaybettirir ve onun çizgisinin de nasıl bir düşüşe geçtiğini görürsünüz. Ben içten olmak, samimi olarak yazmak düşüncesindeyim. Bir insan ancak bu içtenliği ile yaklaşabilir insan denilen varlığa.

Bilinen isimler yerine fazla kullanılmayan isimlere yer veriyorsunuz. Kahramanların karakteri ya da meslekleri ile uyumlu olan bu isimleri onların kişilik özelliklerine göre mi seçiyorsunuz? Özellikle son romanınız Lacivert Taşı’nda isimler bire bir kahramanların kişilik özelliklerini yansıtıyor. Örneğin Hicret Bey, Issız Bey, Yedigâr gibi isimler bu amaçla mı seçildi?

Evet, genellikle öyle seçiyorum. *Karanlığa Direnen Yıldız* romanıyla isimleri uydurmaya başladım ondan sonra devam etti. Karakterleri de vermek bakımından onlara uygun isimler vermeye çalıştım örneğin *Lacivert Taşı*’nda devamlı gezgin, çerçilik yapan Hicret Bey’e Hicret adını, onun babasına Issız Bey adını verdim. O tasavvuf ehli bir adamdır. Yedigâr var bir de. Kürt kökenli ve annesiz babasız bir çocuktur. O aileye sığınıyor. Aile de onu kabul etti. Yedigâr aynı zamanda o coğrafyadaki yedigâr yani o Kürt unsuru bizim her zaman muhafaza etmemiz gereken ve ona sarılmamız gereken bir unsur. Orda Arap, Süryani başka etnik kökenli insanlar da var. Onlarla var olmuş bir coğrafya. Keşke çok önceden o insanlara, o topraklara sahip çıkılsaydı. O yoksulluklar giderilseydi, o ekonomileri canlandırılısaydı. O ağalık sistemiyle insanlar ezilmeseydi. Neden bu sahip çıkılmamışlık sorusunu da bu romanımda soruyorum. Yedigâr işte bu fikirleri sembolize ediyor aynı zamanda.

Deli Zamanlar romanında kendinizi anlatıyorsunuz. Siyasi deneyimleriniz ve o dönemde yaşanan sıkıntılar dikkat çekiyor. Siyaset dışında sizin gazetecilik de yaptığınızı biliyoruz. Gazetecilik yaşamınız ile roman kahramanı Nüzhet Fermanlı’nın gazetecilik hayatı arasında benzerlik var mı? Onun yaşadığı sorunları siz de yaşadınız mı gazetecilik yaptığınız süreçte?

2001 yılıydı biz böyle kitle halinde işten çıkartıldık. Ekonomik kriz oldu. Önce Türkiye gazetesindeydim daha sonra Tercüman gazetesine geçtim. Benim için bir zorlama olmadı. Ben hükümete, iktidara hoş görüneceğim diye bir zorlamanın içinde olmadım. Benim uğraştığım konu edebiyat yazılarıydı. Dolayısıyla ben bunu daha sonraki dönemler için yazdım. Ben artık gazetecilik yapmıyordum. 2006 yılından itibaren bıraktım gazeteciliği. Daha doğrusu gazeteler bıraktı bizi. İnsanların işine son vermek kolaylaştı. Ondan sonra 2007 yılında bu romanım çıktı. Doksanlı yılları, Özal sonrası dönemi anlatıyorum. Fakat bu her dönem için düşünülebilir. Hükümetin yanında yer alan gazeteler vardır. Muhalefet gazeteleri vardır. Öyle bir şey oluyor ki medyanın siyaseti yönlendirmesi ve siyasetin medyayı yönlendirmesi diye bir olay var. En büyük güç o mu, bu mu? Zaman zaman birbirine karışıyor bunlar. Yani iktidar mı güçlüdür medyadan, medya mı güçlüdür iktidardan? Aslında gazetecinin yapması gereken gerçeği, doğruyu yansıtmasıdır. Ama bunun ne kadarını yapabiliyor gazeteci? Bendeki gazetecinin

dürüst olması lazım. Kendi inandığı gerçeğini her şeye rağmen, bütün çıkarlarını kaybetmek uğruna da o inandığı şeyleri savunması gerekir diye düşündüm. Hatta ben de Nüzhet son dakikaya kadar o yolu mu seçecek, bu yolu mu seçecek diye tereddütteydim. Fakat ben bir kahraman bırakayım dedim, insanlar bunu bir örnek gibi görsünler. Böyle insanlar da var. Nitekim o ben böyle kalacağım dedi ve önüne serilen şeyleri, servetleri kabul etmedi. Bu bir çağımızda örnek bir insan tipidir. Kendisinin zaafı var insan olarak, bunlar ayrı meseledir ama gazeteci olarak şaklabanlıklar yapmayan bir insandır.

Romanlarınız genellikle belli bir sonla bitmiyor. Bazı olaylar çözülmeyen gizemli bir şekilde kalıyor. Örneğin Hilâl Görününce, Bizim Diyar, Karanlığa Direnen Yıldız, Tren Burdan Geçmiyor gibi romanlarda kahramanların sonu belli değil. Aynı şekilde diğer romanlarda da bunu görüyoruz. Bunu tercih etmenizin sebebi romanlarınızın devamını yazmayı düşünmeniz midir? Bir romanın devamını yazmak mı yoksa yeni bir eser ortaya koymak mı öncelikli tercihiniz olur?

Evet, hep böyle düşünmüşümdür. *Hilâl Görününce*'de Arslan Bey'i kurtarıp tekrar ortaya çıkarmak gibi. Fakat bunların birinci romanın yerini tutmayacağını da düşünmüşümdür. Çünkü öyle yapanlar olmuştur ama akıllarda hep o birinci romanları kalmıştır. İkinci roman çok fazla sarmamıştır. Tarık Buğra'nın da böyle romanları vardır. Ben o romanın yazmakla artık içinden çıkmış oluyorum. Tekrar aynı noktaya gelmeyi düşündüm ama yapmadım. Hep yeni kahramanlarla yeni bir şey yazmak, yeni bir şey söylemek peşinde olmuşumdur.

Eserlerinizi oluşturmadan önce araştırma yaptığınızı okumuştum. Çevrenizde yaşayan insanların hikâyelerinden yola çıkarak bazı eserlerinizi oluşturuyorsunuz. Çırpıntılar romanınızda yurtdışında yaşayan insanların sorunlarına ve bu sorunların çözümüne dikkat çekiyorsunuz. Dış göçü anlattığınız Çırpıntılar romanınızı oluşturmadan önce nasıl bir hazırlık yaptınız, oradaki insanların yaşamlarını yakından gördünüz mü?

Bende eskiden bir coğrafyayı görmeden de yazabilir diye bir düşünce vardı. Tarihi roman yazıyorlar mesela hiç gitmedikleri yerleri de yazabiliyorlar. Böyle bir kısıtlama olamaz. Onun için de Kırım'a gitmeden *Hilâl Görününce*'yi yazdım. Yıllar sonra Kırım'a gittim. Rozalya Ana diye bir hikâyem var. Onu Kırım'ı gördükten sonra yazdım. Görmek daha iyi. Coğrafya bir roman için çok önemlidir. Coğrafya yazdırır insana. *Çırpıntılar* romanında da oradaki adam beni aradı. Çalışmak için yurt dışına gitmiş. Oradaki hayatını anlattı ancak önce pek ciddiye almadım. Sonra ziyaretimize geldi, videolar çekmiş, fotoğraflar çekmiş onları verdi. Eşiyle ayrılmışlar, o sırada eşi hamileymiş. Sonra bir araya gelmişler yeniden. Bu sefer beni cezbetti, o kasetleri, bilgileri bana verdi. Sonra bu romanı yazdım. Eğer bunlar olmasaydı Avustralya'yı görmedim, yazamazdım. Fakat bugün yazsaydım ille de Avustralya'yı görmek isterdim. Orayla bir yaşanmışlığım olsun isterdim daha farklı bir şey çıkardı ortaya.

Her romanınızda farklı bir teknik kullandığımız görülüyor. İlk romanlarınızda tarihi olaylardan, siyasi deneyimlerinizden ve ailenizin hayatından faydalanıyorsunuz. Gece Rüzgârları romanında ise rüyalardan yola çıkıyorsunuz. Rüyalardan yola çıkarak romanı oluşturma fikri nasıl doğdu? Rüyalarla ilgili bir roman yazmak için ne gibi bir ön hazırlık yaptınız?

O dönem ben biraz daha insanın iç dünyasına yönelmiştim. Kendi rüyalarımı da yazmaya başladım. O rüya da benim gördüğüm rüyalardan bir örnektir. Uydurulmuş bir şey değildi. Etilerde oturuyorduk apartmanda bir kadın vardı. Nilece oydu. Onun ismini değiştirdim.

Değişik bir karakter olarak gözlem altında tutardım onu. Dikkatimi çekerdi yaşantısı. Eşinden ayrıldı başarılı bir iş kadını olacağım diyordu. Arada bir bize uğrardı. Bir şeyler yazdığını söylüyordu. Yazdıklarını görmedim. Romanda yazdıklarını gördüm gibi davrandım. İş hayatına girdi, başarılı olamadı. Belki de benim her şeye rağmen aile devam etsin değişim o kadının yaşantısından dolayıdır. Özel bir hadise o hatırımda. Çünkü ayrılmasalardı belki de böyle bir şey olmayacaktı. Ayakları üzerinde duramadı veya onu istismar etti insanlar. Eğer o aile ortamında kalsaydı, ayrılmasalardı belki o intihar olayı da olmayacaktı. Bu olay beni çok sarstı. Belki de o roman ortaya çıkmayacaktı. Rüyada da öyle bir şey var, kadın yardım istiyordu benden. Bunun üzerine oturdu roman. Tanpınar'da rüya çok önemlidir. Çağrışımlar çok önemlidir. Yaz Yağmuru, Abdullah Efendi'nin Rüyaları gibi eserlerinde de rüya teması var. Edebiyatın rüyalarla birlikte yürüyebileceğini söyler. Modern edebiyatın rüyalardan çok istifade edebileceğini düşünmüştür. Ben de rüyalarımı yazmaya başlamıştım belki edebiyata girer. Yazdıklarına belki yön verir. Bazen romancılar psikologlara yol gösterebilir verdiği örneklerle. Oğuz Atay bu konuda müthiştir. Tutunamayanlar'da bilinçaltına girmiş. Türk romanı içinde önemli bir çıkıştır bu.

Lacivert Taşı'dan sonra yeni bir roman yazma hazırlığı içinde olduğunuzu biliyoruz. Roman hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?

Yeni roman çok belirsiz bir zamanda geçiyor. Belki bir yerden bir ipucu yakalarsa insanlar belki çözebilir zamanı. Tabi yine İstanbul var ama hep İstanbul'u yazmak istemiyorum. Farklı bir mekân seçmek istiyorum. Büyük Çekmece, Beylikdüzü, Çatalca gibi yerler çok yazılmadı. Buraları çok iyi biliyorum. Mekân olarak olaylar buralarda geçiyor. Biraz kurgu var. Gerçekmiş gibi görünen ancak gerçekte de olmayan şeyler var içinde. Mesela bir hastalık var, gerçekte böyle bir hastalık yok. Ama niye olmasın diyebileceğimiz bir şey. Ben çok fazla anlattığım zaman romanımı yazamaz hale geliyorum. Çünkü benden çıkıyor. Benden çıkmaması lazım son ana kadar. Çünkü o sadece kendi dünyanızda olur.

Bana zaman ayırdığınız ve içtenlikle sorularımı cevapladığınız için teşekkür ederim.

Ben teşekkür ederim. Başarılar diliyorum.